עבודה זרה לז

עניין: בישול נכרים - אסמכתא

רמב"ים הקדמה לפירוש המשניות

ואין לשיעורין עיקר להוציא אותם ממנו בדרך סברא ואין להם רמז בכל התורה אבל נסמכה זאת המצוה לזה הפסוק לסימן כדי שיהא נודע ונזכר ואינו מענין הכתוב. וזה ענין מה שאמרו קרא אסמכתא בעלמא בכל מקום שיזכרוהו. ואני

מהר"ל באר הגולה באר הראשון

השני, הם המצות שהם בעצמם דברי סופרים והביאו ראיה ודרש מן התורה, ואמרו על זה כי המצוה מדבריהם רק קרא אסמכתא בעלמא. ורבים טועים שסבורים לומר כי אין לאותה מצוה כלל שום עניין אל התורה באמת, רק שהם עשו למצוה דבר דרש מן התורה כאלו היה זה מליצה בלבד. והאומרים כך טעו לא הבינו דבריהם, כי ח"ו שיהיה דבר אחד מדבריהם נאמר להרחבת הלשון ויפוי המליצה, רק כל דבריהם אמת. וכאשר אמרו מנין דבר זה והביאו ראיה מן המקרא, יש באמת ראיה מן המקרא לדבריהם ויתבאר בקצת דברים והם עדות על השאר. בפרק כל הבשר (חולין ק"י.) כל אשר

וכן בפרק אין מעמידין (ע"ז ל"ז:) השלקות והכבשים אסורים מנא הני מילי דאמר קרא אוכל בכסף תשבירני ואכלתי ומים וגו' ושתיתי מה מים שלא נשתנו ע"י אור אף שלקות שלא נשתנו ע"י אור וקאמר מידי אור כתיב אלא דרבנן וקרא אסמכתא בעלמא ע"כ. אין הפי' שיהי' הכתוב זכר ומליצה בלבד, רק שלמדו גזירת חכמים מן המקרא, שלכך כתוב אוכל בכסף תשבירני ומים ושתיתי, שהאוכל הזה דומה למים למשל פירות וירקות שלא נשתנו כמו מים שלא נשתנו. וקרא אורחא דמילתא קאמר, שאומה שהיא נבדלת מאומה אחרת כמו שישראל נבדלים מכל האומות, אין דרך להיות להם חבור ושתוף עם האומה שנבדלת ממנה ואין קונים זה מזה רק דבר שלא נשתנה, ולפיכך זכר הכתוב מים שזה לא נשתנה וכן אוכל דומה לו, ובודאי אורחא דמלתא קאמר ולא למצוה. מכל מקום למדו שדרך האומה להיות נבדלת מן אחרת בתקון האוכל, ומזה למדו גזירה זאת שהם גזרו על בשולי עכו"ם להיות הבדל האומה מאומה בפרט באוכל שצריך תקון האדם כי האוכל הוא נפש האדם כי האוכל מחיה את האדם עצמו, והרי אומה זאת נבדלת בעצמה מן האומה האחרת, ולפיכך אוכל שנעשה אוכל על ידי אחד מאומה אחרת יש לישראל להרחיק אותו, אחר שהאוכל הוא מקיים האדם עצמו. בודאי אם לא נעשה אוכל על ידי אומה אחרת, הרי אין האוכל שייך אליו כי לא עשאוהו אוכל, אבל אוכל שנעשה על ידי אומה אחרת יש לישראל להרחיק אותו ואם אין מרחיק יש להם קירוב וחבור. והרי יש לדבר זה סעד גדול מן הכתוב, רק שהכתוב מדבר מאורחא דקרא וזה סמך אל בשולי עכו"ם שהוא אסור, מפני שהוא קירוב להם.